

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 12182/2024
12.06.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, Марије Терзић и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., са боравиштем у ..., чији је пуномоћник Мирела Катић Бабић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Бојана Павловић, адвокат из ..., ради предаје малоленог детета, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 585/23 од 13.12.2023. године, у седници одржаној 12.06.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 585/23 од 13.12.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова састава одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П2 1024/19 од 14.06.2023. године, ставом првим изреке, дозвољено је преиначење тужбе од 07.10.2022. године. Ставом другим изреке, одбијен је приговор пресуђене ствари. Ставом трећим изреке, наложено је туженој да одмах преда тужиоцу малолетног ВВ, рођеног ...2011. године у ... ЈМБГ ... . Ставом четвртим изреке, одређена је привремена мера тако што је туженој наложено да малолетног ВВ одмах преда тужиоцу. Ставом петим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 364.675,00 динара. Ставом шестим изреке, одлучено је да привремена мера из става четвртог изреке остаје на снази до правноснажног окончања овог парничног поступка или док иста не буде измењена, почев од пријема писменог отправка решења. Ставом седмим изреке, одређено је да решење којим се одређује привремена мера има правно дејство правноснажног решења о извршењу.

Апелациони суд у Београду је, пресудом Гж2 585/23 од 13.12.2023. године, ставом првим изреке, потврдио пресуду Другог основног суда у Београду П2 1024/19 од 14.06.2023. године, а жалбу тужене одбио као неосновану. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је доставио одговор на ревизију тужене захтевајући накнаду трошкова за састав тог одговора.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11....18/20), у вези одредбе члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ бр. 10/23), и одредбе члана 202. Породичног закона, па је утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом нису учињене битне повреде на које тужена неосновано у ревизији указује. Битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, на коју тужена такође у ревизији указује, није разлог због кога ревизија може да се изјавни на основу одредбе члана 407. став 1. тачка 2. Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, малолетни ВВ, рођен ...2011. године, у ..., је пресудом Другог основног суда у Београду – Судска јединица у Младеновцу П2 1388/2011 од 02.04.2012. године, којом је разведен брак закључен између његове мајке, сада покојне ГГ и његовог оца, тужиоца АА, поверен мајци ГГ на самостално вршење родитељског права. Након смрти мајке, 2014. године, малолетни ВВ остао је да живи у домаћинству своје бабе, овде тужене. Тужилац се у јуну 2014. године, након што је мајка малолетног детета преминула, обратио Градском центру за социјални рад, Одељења Гроцка, ради посредовања у породичним односима са породицом покојне ГГ, а у циљу постизања договора око даље бриге о малолетном детету. Изразио је спремност да дете преузме на непосредну бригу, а након обављених индивидуалних интервјуа и саветодавног рада у Центру за социјални рад у Гроцкој, баба и отац су обавестили тај центар да су постигли усмени договор да малолетни ВВ остане у домаћинству код бабе а да са оцем остварује редовне контакте. Решењем Градског центра за социјални рад, Одељење Гроцка од 11.02.2015. године, малолетном ВВ одређен је приврмени старатељ, Градски центар за социјални рад, Одељење Гроцка, а непосредно, у име и за рачун органа старатељства запослена, дипломирани педагог Драгица Мицић, до доношења судске одлуке, ради предузимања свих правних послова и радњи које су неопходне за заштиту интереса малолетног детета, због немогућности постизања договора између дететовог оца и примарне породице мајке детета. Тужена је наиме износила тврдње да отац детета није подобан за вршење родитељског права, да је насилан према детету, да не плаћа алиментацију и слично. Орган старатељства је проценио да тужена декларативно препознаје потребу детета да са оцем развије блиски однос међутим, њена породица пролази кроз циклус жаљења због смрти најмлађег и највољенијег члана породице па би одлазак детета из породице доживела као двоструки (још један) емоционални губитак. Тужена је велики део својих активности посветила контактима са трећим лицима, са запосленима у органу старатељства и обраћајући се институцијама ИАН и заштитнику грађана како би у потпуности дискредитовала АА родитељске компетенције, у нади да он може бити лишен родитељског права те да она, или неки други члан њене породице, касније преузме

старатељство над унуком. Извршење привремене мере Другог основног суда у Београду И 1554/15 од 01.06.2015. године, којом је туженој наложена предаја малолетног детета оцу, овде тужиоцу, никад није реализовано јер је баба детета одбијала сарадњу. Тадашња процена стручног тима органа старатељства је била да би нагло одвајање детета из породице у којој је, од рођења, живело, уз интервенцију полиције, било за дете изузетно стресно, због чега је предложено да се покуша утицај на тужену да прихвати предају детета оцу и сарађује у том поступку, тако да дете са оцем реуспостави контакт, прво у просторијама Центра за социјални рад а потом и ван њега. Након остварених неколико контаката у контролисаним условима у Центру за социјални рад, који су протекли успешно, тужена није више ниједном довела дечака на виђење. Градски центар за социјални рад, Одељење Гроцка је поднео тужбу против овде тужене ради заштите од насиља у породици у односу на малолетног ВВ јер је процена стручног тима била да баба континуирано излаже малолетног ВВ збуњујућим и трауматичним догађајима и да актуелну улогу пружаоца непосредне неге на непримерени начин злоупотребљава у сврху борбе - добијања старатељства над малолетним дететом, са очигледном намером да стави под сумњу способност оца, као јединог живог родитеља, да виђа дете. Тако је тужена у периоду од смрти мајке малолетног детета, ... 2014. године до ... 2014. године, ограничавала контакт малолетног детета са оцем а потом у потпуности онемогућила реуспостављање релације детета са јединим живим родитељем. Пресудом Другог основног суда у Београду П2 1893/17 од 12.03.2018. године, одбијен је тужбени захтев Градског центра за социјални рад, Одељења Гроцка, којим је тражено да се одреде мере заштите од насиља у породици у односу на тужену ББ, ДД и ЂЂ. Након 2016. године, није покушана поновна предаја детета због кривичних пријава поднетих против оца за кривично дело недавања издржавања и насиља у породици, па је предложено да се контакти оца и детета одвијају у контролисаним условима у просторијама одељења Гроцка. Тај Центар за социјални рад је сачинио синтетизовани налаз и мишљење 31.01.2023. године, на основу претходно прибављених извештаја Градског центра за социјални рад, Одељења Обреновац, да је обављен разговор са малолетним ВВ који је објаснио да оца „мало воли“, да је раније више волело да се дружи са њим кад отац није имао породицу, да му се не свиђа то што отац има супругу и још једно дете. Објаснио је да воли кад је сва љубав усмерена на њега а да сада отац своју пажњу дели на супругу и још једно дете, при чему малолетни ВВ не воли да се игра са млађим братом „јер је он мали“, а не свиђа му се ни очева супруга са којом нема ништа заједничко, па не би волео да се са оцем виђа насамом већ само у присуству бабе. Објаснио је да је често са својом бабом и да се не виђају само када спавају или кад је баба на послу и да би волео да остане да живи код бабе јер када би отишао код оца баба би била тужна а вероватно и љута па би се он лоше осећао чак и кад би код оца провео само један или два дана без бабе, јер би тако „изнервирао бабу“ Тужилац, према свим прибављеним извештајима Градског центра за социјални рад, Одељења Обреновац, адекватно функционише у новој средини, негира конфликт са људима из ближег окружења, живи у градској средини и доступни су му ресурси заједнице, а по занимању је ..., запослен у предузећу „ЕЕ“ – у као пословођа, по ком основу остварује месечна примања од око 100.000,00 динара. Материјални и стамбени услови у оквиру домаћинства у ком живи процењени су као адекватни и безбедни за несметан боравак детета у њему. Отац изражава жељу да преузме бригу о детету а његова мотивација је природна и аутентична. Поседује неопходне вештине да на адекватан начин препозна и одговори на потребе детета, има подршку од своје супруге и спреман је на сваки вид сарадње и договора са бабом малолетног детета по питању детета. У својим ставовима

руководи се најбољим интересом детета тако што интерес детета ставља испред својих интереса уважавајући чињеницу да малолетни вв, иако је навикао на живот са бабом и на околности у којима актуелно живи, има потребу за очинском фигуром. Процењено је да дечак воли да проводи време са оцем и да је дошло до реуспостављања њиховог емотивног односа при чему је отац показао континуирану мотивацију када је реч о преузимању бриге о детету. Истрајан је у својој жељи да дечак пређе да живи код њега а напредак у односу оца и малолетног детета се види и по томе што се исти виђају ван контролираних услова, па је позитивно то што је дечак боравио у очевом домаћинству и упознао друге чланове породице. Стручни тим органа старатељства је мишљења да, имајући у виду досадашњи рад са породицом, узимајући у обзир пол и узраст малолетног детета, успостављен однос са оцем као и партиципацију детета у наведеном поступку, као и постојање конфликта лојалности код детета и страха да дечак не увреди бабу уколико би исказао жељу за оцем, никада нису уочени фактори који би указивали на немогућност оца да самостално брине о детету као и да из претходно прибављених налаза и мишљења Градског центра за социјални рад, Одељења Обреновац, о родитељским способностима оца, његовим стамбеним и материјалним приликама, које се процењују као адекватне, је у најбољем интересу малолетног детета да отац преузме потпуну бригу о дечаку и да му се дете повери на самостално вршење родитељског права. Такође, целисходно је и одређивање привремене мере. Када је реч о преласку малолетног детета код оца, уочен је ризик с обзиром на ставове чланова породице у којој актуелно дете борави, отпор детета, с обзиром да орган старатељства нема сарадњу са бабом малолетног детета код које дете живи, при чему се орган старатељства изјаснио да не види разлог да се малолетно дете не адаптира у домаћинство оца.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом одредби члана 6. став 1., 60., 77. став 1., 266. став 1. и 272. став 3. Породичног закона, закључили да је у најбољем интересу малолетног детета да отац преузме потпуну бригу о њему и да му тужена дете преда на самостално вршење родитељског права, из разлога што дете има потребу за очинском фигуром, као и потребу да отац више учествује у његовом животу. Ценећи чињеницу постојања конфликта лојалности код детета те страха детета да не увреди бабу уколико би исказао жељу за оцем за кога је процењено да поседује све неопходне вештине да на адекватан начин препозна и одговори на потребе детета, те да никад нису уочени фактори који би указивали на немогућност оца да самостално брине о детету, у ком смислу има подршку своје супруге, као и адекватне стамбене и материјалне прилике, закључак је нижестепених судова да је тужена дужна да малолетно дете преда тужиоцу.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Одредбом члана 60. став 1. Породичног закона прописано је да дете има прво да живи са родитељима и право да се родитељи о њему старају пре свих других. Право детета да живи са родитељима може бити ограничено само судском одлуком, кад је то у најбољем интересу детета (став 2.). Суд може донети одлуку о одвајању детета од родитеља ако постоје разлози да се родитељ потпуно или делимично лиши родитељског права или у случају насиља у породици (став 3.). Родитељско право изведено је из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту

личности, права и интереса детета на основу одредбе члана 67. Породичног закона. Садржина родитељског права прописана је у одредбама чланова 68. – 74. Породичног закона тако што родитељи имају право и дужност да се старају о детету (члан 68. став 1.), а старање о детету обухвата: чување, подизање, васпитање, образовање, заступање, издржавање те управљање и располагање имовином детета (члан 68. став 2.). Један родитељ сам врши родитељско право када је други родитељ непознат или је умро или је потпуно лишен родитељског права односно пословне способности на основу одредбе члана 77. став 1. Породичног закона. Дете има право да одржава личне односе и са сродницима и другим лицима са којима га везује посебна блискост ако ово право није ограничено судском одлуком на основу одредбе члана 61. став 5. истог закона. У спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољем интересом детета на основу одредбе члана 266. став 1. Породичног закона. Пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права, суд је дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима, на основу одредбе члана 270. Породичног закона.

У конкретном случају, мајка малолетног ВВ преминула је у ... 2014. године, што значи да његовом оцу, овде тужиоцу, припада право на самостално вршење родитељског права на основу одредбе члана 77. став 1. Породичног закона. Пошто дете има право да живи са родитељима и право да се родитељи о њему старају пре свих других (члан 60. Породичног закона), следи да је правилан закључак нижестепених судова да је тужена дужна да тужиоцу преда малолетно дете, имајући у виду да његово право да живи са оцем, као јединим живим родитељем, није ограничено судском одлуком (члан 60. ств 2. Породичног закона), нити постоје разлози да се отац потпуно или делимично лиши родитељског права односно разлози насиља у породици (члан 60. став 3. Породичног закона). Дете има право да одржава личне односе са туженом на основу одредбе члана 61. став 5. Породичног закона, али је у његовом најбољем интересу, којим је суд увек дужан да се руководи (члан 266. став 1. Породичног закона), да живи са својим родитељем (оцем) и да се отац о њему стара.

Неосновани су наводи ревизије тужене да су нижестепени судови погрешно применили материјално право пропуштањем да примене одредбу члана 65. Породичног закона, којом је прописано да дете које је способно да самостално формира своје мишљење има право слободног изражавања тог мишљења. Супротно тим наводима ревизије, малолетно дете, које је под непосредним старатељском центра за социјални рад, детаљно је оспервирано од стране стручне службе тог Центра и изразило је своје мишљење у погледу преласка да живи код оца тако што је одбио да оствари контакте са оцем без присуства бабе, што је указало на инструкирање од стране бабе односно да малолетни ВВ преузима мишљење бабе о томе да би волео да остане да живи код ње „јер када би отишао код оца баба би била тужна, а вероватно и љута“, па би се он лоше осећао јер би тако „изнервирао бабу“. То јасно указује на постојање конфликта лојалности због чега изражено мишљење детета, у конкретном случају, није аутентично и противно је његовом најбољем интересу.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном рименом одредбе члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку.

На основу одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Трошкови ангажовања пуномоћника, адвоката, за састав одговора на ревизију тужиоцу нису били потребни, у смислу одредбе члана 154. Закона о парничном поступку.

На основу одредбе члана 165. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић